

Системні знання з історії театрального мистецтва Західної Європи та США

Катерина Юдова-Романова

Київський національний університет культури і мистецтв,
Київ, Україна

Для цитування

Юдова-Романова, К. (2024). Системні знання з історії театрального мистецтва Західної Європи та США [Рецензія на книгу *Історія театру Західної Європи і США*, Н. Владимирової]. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Мистецтвознавство*, 50, 195–200. <https://doi.org/10.31866/2410-1176.50.2024.306809>

Посібник «Історія театру Західної Європи і США» авторства Наталії Владимирової пропонує читачам інформативний огляд історії театрального мистецтва від античних часів до середини XIX ст. Авторка об'єднала власні знання з історії зарубіжного та українського театру та для створення посібника, що безумовно стане невіддільною частиною навчального процесу для багатьох здобувачів культурних і мистецьких спеціальностей.

Н. Владимирово (2024) звертає увагу на головні етапи розвитку театрального мистецтва як у Європі, так і в Сполучених Штатах. Вона детально аналізує античний театр, театральну культуру середньовіччя, епохи Відродження, Просвітництва та романтизму. Кожен розділ включає цивілізаційний історичний огляд, аналіз театральних течій та важливих літературних джерел. Важливим є те, що авторка не обмежується лише переказом історичних фактів, але й робить акцент на аналізі впливу театральних особистостей та інституцій на розвиток театрального мистецтва, залучаючи до тексту біографічні дані про видатних митців і відомих творчих особистостей кожного періоду.

Посібник містить перелік україномовних творів вітчизняних на зарубіжних авторів, які висвітлювали різні аспекти еволюції західноєв-

ропейського та північноамериканського театрального мистецтва, що сприятиме розширенню культурно-мистецького кругозору студентів у процесі подальшого поглибленого вивчення історії світової театральної спадщини.

У розділі 1 «*Античний театр Європи*» викладено театральну культуру Давньої Греції та Давнього Риму. Тут ретельно розглянуто історію розвитку театру в Давній Греції докласичного, класичного, елліністичного та імператорського періодів — міфологічні, соціальні та філософсько-естетичні аспекти театральної культури Давньої Греції, внесок у театральне мистецтво видатних драматургів, зокрема Есхіла, Софокла, Евріпіда та Арістофана. Особлива увага приділяється характеристикам театральних споруд, творчо-організаційним підходам до постановок та їхнім художньо-постановочним елементам.

Аналізуючи розвиток театральної культури Давнього Риму — період Республіки та імператорський період — авторка підкреслює відмінності між римським і грецьким театром, зосереджується на творчості таких драматургів, як Тіт Макцій Плавт і Публій Теренцій Африкан. Також описано організацію вистав, архітектурні особливості театральних споруд та різні жанри римського театру.

У підсумку до розділу окреслено вплив античної культури на світовий театр, включаючи український, важливість античної спадщини для подальшого розвитку сучасного театру.

Розділ 2 «*Театр доби Середньовіччя*» розповідає про театральну культуру в цей період історії людства, зокрема розвиток релігійної драми та її сценічне втілення, а також про світський театр Європи. Тут ідеться про широкий спектр явищ — боротьбу церкви з «поганством» та мандрівними акторами, про зростання кількості театральних елементів у виконанні релігійних обрядів, про особливості творчості вагантів, яка була скерована проти чинних церковних догм. Представлено також аналіз жанрів релігійної драми, їхніх сюжетів та форматів.

Окремим предметом вивчення стали особливості організації вистав, зокрема діяльність «братств» та комітетів у підготовці містерій. Також наголошено на організації сценічного простору й використанні театральної бутафорії, реквізиту та костюмів у містеріях.

Описуючи розвиток світського театру в Європі, авторка подає історію появи трагікомедій та фарсів, роль у цьому процесі творчості Адама де ла Аля та вплив цих жанрів на музичний театр Франції.

Варто зауважити, що в усіх без винятку розділах читачеві запропоновані певні рефлексії з історії зарубіжного театру на український контекст, виходячи з фактів, що свідчать про певну асиміляцію української театральної традиції. Таким чином підкреслено, що, розвиваючись на основі національних та культурних джерел, український театр водночас вбирав у себе окремі рефлексії європейської театральної культури, зокрема доби Середньовіччя. Це, безсумнівно, сприяло багатогранному розвитку та збагаченню української культурної спадщини.

У розділі 3 «*Театр епохи Відродження*» посібника в п'яти його підрозділах послідовно розглянуто історію італійського, іспанського, англійського, німецького та французького театру цього періоду. У вступі до розділу означено специфіку формування ренесансного світогляду в Західній Європі та перехід від феодально-релігійної культури до гуманістичних ідеалів, які сприяли динамічному розвитку художніх стилів.

Звертаючись до детального огляду історії італійського театру, Н. Владимірова структурує запропонований читачеві матеріал за такими напрямками: драматургія (трагедія та комедія), театральна архітектура й сценічний майданчик, специфіка діяльності професійних акторів італійського театру, жанрові особливості пасторалі, опе-

ри та комедії дель арте. Загальна мета цього підрозділу — показати важливий внесок італійського театру Відродження як явища, що суттєво вплинуло на світову театральну культуру та сформувало головні аспекти професійного театру.

У наступному підрозділі, присвяченому розвитку іспанського театру, авторка описує зародження театральної справи в країні, заснування перших театральних труп та розвиток професійного театру. Проаналізовано роль видатних іспанських драматургів, таких як Лопе де Рueda, Мігель Сервантес де Сааведра, Лопе де Вега, Тірсо де Моліна та Педро Кальдерон у формуванні іспанської театральної культури. У тексті висвітлено аспекти організації театральних вистав, зокрема місця їхнього проведення, декорації та костюми акторів, а також соціально-культурні норми епохи, що впливали на театральну практику.

У наступному підрозділі подано огляд розвитку англійського театру в епоху Відродження з зосередженням на еволюції його різних жанрів та форм. Тут підкреслено вплив гуманістичних ідеалів на формування англійської театральної сцени, починаючи з вистав студентів Кембриджа та Оксфорда.

Окремо авторка висвітила розвиток різних жанрів театру, зокрема комедії та трагедії, внесок видатних драматургів Крістофера Марло та Вільяма Шекспіра у формування та вдосконалення театрального мистецтва. Особливий акцент зроблено на різноманітності театральних форм та стилів театральної культури, а також на архітектурі театрів того часу та їхній організації.

У підрозділі «Німецький театр» подано історію театру цієї країни, починаючи з розвитку народної драми та народних ігор, що відбувалися під час святкування різних церковних свят. Підкреслено значну роль мейстерзингерів, акцентовано на впливі англійських театральних труп на розвиток німецької театральної сцени епохи Відродження. Також відзначено вагомий внесок у розвиток національного театрального мистецтва Йоганна Фельтена, який заснував перший німецький придворний театр.

У завершальному підрозділі розділу про історію європейського театру епохи Відродження описано розвиток театральної культури Франції епохи класицизму, зокрема значення творчості видатних французьких драматургів П'єра Корнеля, Жана Расіна та Мольєра у формуванні класичного театрального репертуару. Розглянуто принципи класицизму, їхню відповідність політичним реаліям доби абсолютизму та вплив політичних діячів, зокрема кардинала Рішельє, на розвиток театру.

Звертаючись до аналізу творчості Мольєра та визначення його історичного внеску в розвиток театральної мистецтва, авторка висвітлює різноманітні аспекти діяльності митця як реформатора сцени — драматургічний, антрепренерський, постановчий та акторський.

Окремий пункт підрозділу присвячено постановчій культурі та техніці акторського виконання класицистичного театру. Не залишилися поза увагою авторки французький придворний балет і французька опера.

У завершальній частині розділу відзначено великий внесок українських митців у процес цивілізаційного обміну культурно-мистецькими досягненнями європейського театру епохи Відродження, зокрема через їхню перекладацьку діяльність.

У розділі 4 «Театр епохи Просвітництва» Н. Владимірова висвітлює історію англійського, французького, італійського та німецького театральної мистецтва. Вступ до розділу містить загальну характеристику періоду та його вплив на формування ідеалу освіченої людини. Також акцентовано увагу на проявах раціоналізму та зростальному інтересі до зображення життєвої правди в естетиці Просвітництва, що вплинуло на розвиток реалізму та сентименталізму: «Характерною ознакою естетики Просвітництва виступає раціоналізм», — зазначає авторка (Владимірова, 2024, с. 110).

У першому підрозділі проаналізовано еволюцію англійського театру, підкреслено вплив пуританства на театральне життя. Авторка відзначає діяльність видатних англійських драматургів (Джордж Лілло, Едвард Мур, Джон Гей, Річард Шерідан та ін.) та акторів (Елеонора Гвін, Елізабет Баррі, Томас Беттертон, Девід Гаррік, Чарльз Маклін, Джеймс Куїн та ін.). Також досліджено творчо-організаційні здобутки театрів-монополістів Друрі-Лейн та Ковент-Гарден, що зробили значний внесок у розвиток європейського театральної мистецтва. Усі ці аспекти спрямовані на висвітлення важливості англійського театру як засобу культурного та соціального прогресу в період Просвітництва.

У другому підрозділі докладно проаналізовано театральну культуру Франції XVIII ст. Зосереджуючись на впливі філософських течій, авторка особливу увагу приділяє їхнім рефлексіям у театральну культуру. Так, наприклад, підкреслено вплив філософської думки Жана-Жака Руссо та Вольтера на розвиток французького театральної мистецтва та культурного життя Франції загалом у XVIII ст. У підрозділі висвітлено різні аспекти

еволюції театральної культури Франції епохи Просвітництва та роль видатних особистостей у цьому процесі.

У третьому підрозділі цього розділу навчального посібника розглянуто історію італійського театру епохи Просвітництва. Авторка досліджує різноманітні жанри театральних видовищ, зокрема оперу, балет, комедію дель арте, комічну оперу та інтермедію. Особливу увагу приділено особливостям театрального життя Венеції, де «... театральні будинки перебували у власності аристократії, а ціни на драматичні вистави були значно нижчими, ніж на оперні. У партері стояли нумеровані лавки, а в ложах – навіть м'які меблі» (Владимірова, 2024, с. 141).

Також у розділі висвітлено історію італійської драматургії цього періоду, зокрема творчість Карло Гольдоні та його реформи театральної мистецтва. Представлені також порівняльні характеристики творчих методів та драматургії Карло Гольдоні та Карло Гоцці.

У підрозділі проаналізовано реформи в галузі театральної-декораційної мистецтва, що відбулися в Італії у XVIII ст., виокремлено значення доробку родини архітекторів і художників родини Бібієна, які суттєво вплинули на театральну естетику того часу.

У четвертому підрозділі проведено дослідження історії розвитку німецького театру в XVIII ст. з фокусом на внесок видатних діячів культури, таких як Готгольд-Ефраїм Лессінг, Йоганн-Вольфганг Гете та Фрідріх Шіллер. Авторка здійснила аналіз їхньої драматургії, театральних реформ та організаційної діяльності. У процесі аналізу особливу увагу приділено тому, як ідеї цих митців були відображені у німецькому театрі як майданчику для формування та втілення моральних цінностей.

У параграфі «Театр і сценічне мистецтво» висвітлено особливості виконавської та теоретико-організаційної діяльності таких діячів німецької сцени епохи Просвітництва, як Кароліна Нейбер, Конрад Екгоф, Конрад Аккерман, Фрідріх-Людвіг Шредер, Август Вільгельм Іффланд та ін.

Останнім розділом навчального посібника є розділ 5, який присвячений історії *європейського театру у період з кінця XVIII до першої половини XIX ст.*, що характеризується переважанням романтизму та реалізму в мистецтві. У цьому розділі Н. Владимірова продовжує розглядати розвиток театральної культури в Європі та стисло представляє історію театру «Північно-Американських Сполучених Штатів»¹.

¹ Хоча, на нашу думку, тут більш доречним було б використати словосполучення «Сполучені штати Північної Америки» (United States of North America) – така назва вживалась наприкінці XVIII або нині загальноновживаний термін «Сполучені Штати Америки» (United States of America).

У вступі розглянуто вплив Французької буржуазної революції на західноєвропейський театр зазначеного періоду. Акцентовано, що революційні події сприяли розширенню тематики драматургії, зростанню уваги до соціальних проблем та виникненню нового типу героя. «Приблизно з 30-х років XIX століття поруч з романтичним героєм та темою трагічного конфлікту особистості зі світом, паралельно увиразнюється й інший художній напрям — реалізм», — зазначає авторка (Владимирова, 2024, с. 162).

Звертаючись до аналізу розвитку французького театру, авторка акцентує увагу на важливих трансформаціях, спричинених революційними змінами в суспільстві. Значний внесок у цей процес зробили своєю різножанровою творчістю такі визначні митці, як Віктор Гюго, Проспер Меріме де Віньї, Альфред де Мюссе, Олександр Дюма-батько, Оноре де Бальзак, Огюстен Ежен Скріб, Еміль Ож'є, Олександр Дюма-син та ін.

У підрозділі також розглянуто роль і місце театру та сценічного мистецтва у Французькій революції 1789–1794 рр., особливість конфлікту між традиційним театром та новими течіями, що виникли у суспільстві після революційних змін. Авторка також висвітлює реформи в акторському мистецтві, зокрема здійснені Франсуа-Жозефом Тальмою. Ці реформи дали можливість окремим митцям, таким як М-ль Марс, М-ль Жорж та Рашель, розвинути свої здібності у різних жанрах, створюючи сценічні образи в комедіях Мольєра та трагедіях, що відрізнялися глибоким внутрішнім наповненням та емоційною виразністю.

Варто зауважити, що Н. Владимирова (2024) коротко звертається й до історії оперного мистецтва Франції, зокрема зазначаючи: «Надзвичайно цікаво й виразно позначилося поширення романтизму й на оперному мистецтві Франції. У цей час виникає жанр «великої опери», утворенню якої чималою мірою сприяла діяльність театру “Гранд-Опера”» (с. 176).

У підрозділі, присвяченому історії німецького театру, авторка констатує, що події Французької революції вплинули на суспільно-політичне життя країни, сприяючи появі демократичних тенденцій та романтичних напрямів у мистецтві. Романтизм у німецькому театрі зумовив інтерес до фольклору, історичних сюжетів та національних легенд. Драматурги романтизму, такі як Людвіг Тік, Генріх фон Кляйст, Георг Бюхнер, Карл-Фердинанд Гуцков і Ернст Теодор Амадей Гофман та інші, зробили вагомий внесок у театральну практику, намагаючись подолати догми класицизму та встановити нове розуміння сценічної правди.

Звертаючись до історії діяльності театральних колективів та виконавського мистецтва Німеччини та ролі видатних акторів, режисерів і театральних діячів у цьому процесі, Н. Владимирова (2024) визначає основні тенденції, що вплинули на театральну культуру країни, зокрема впровадження романтичного стилю виконання і вияв реалістичних тенденцій. Також у цьому процесі підкреслено значення діяльності таких митців, як Людвіг Деврієнт, Карл Зейдельман, Карл Immerman та Франц фон Дінгельштедт.

Щодо австрійського театру зазначено, що він також потужно розвивався, піддавшись впливу соціальних, політичних та романтичних тенденцій. У цей період виникали та успішно діяли провідні драматурги-романтики Франц Грільпарцер та Фердинанд Раймунд, а також актори та режисери, які впливали на театральну культуру країни. До таких належать, наприклад, Софі Шредер та Генріх Лаубе. Особливу увагу приділено Бургтеатру, де відбувалися класичні постановки та простежувався синтез драматичних і музичних елементів. Описано значення театральних колективів у передмісті Відня, які відображали демократичні настрої суспільства.

У наступному підрозділі розглянуто історію англійського театру під час зазначеного періоду та відмічено вплив активного економічного розвитку країни та демократизації суспільства на його подальший розвиток. Також проаналізовано різні етапи утвердження професії режисера в Англії, що значно вплинуло на подальший розвиток європейської режисури.

Щодо діяльності театральних колективів, то в розділі авторка звертається до висвітлення історії двох провідних театрів — Друрі-Лейн і Ковент-Гарден. Ці театри мали монополію на постановку літературної драми, тоді як інші змушені були обмежуватися пантомімою, мелодрамою та фарсом. Особливий акцент зроблено на діяльності акторів-виконавців, зокрема Едмунда Кіна, Вільяма Чарльза Макреді, Семюеля Фелпса, які відіграли значну роль у розвитку театального мистецтва. Також розглянуто діяльність режисерів, зокрема Чарльза Кіна та Елізи Вестріс, які відіграли важливу роль у формуванні й просуванні реалістичних тенденцій в театрі того часу.

Підрозділ «Італійський театр» розповідає про розвиток театальної культури періоду, що відомий як Ріссорджіменто (відродження). В цей час в італійському театрі спостерігається потужний вплив національно-визвольного руху, що позначився на драматургії та сценічному мистецтві. Видатні митці цього періоду, такі як Сільвіо Пелліко, Алессандро Мандзоні, Густаво Модена, Аделаїда

Рісторі та Ернесто Россі значно вплинули на розвиток театральної культури Італії, підіймаючи рівень акторської майстерності, впроваджуючи нові творчі підходи в процес інтерпретації та втілення сценічних образів.

Особливу увагу авторка приділила творчості Томазо Сальвіні, який був видатним трагіком італійського театру XIX ст. Митець відзначався реалістичною манерою виконання та активно пропагував методи «школи переживання».

В останньому підрозділі розглядається розвиток театральної культури в США. На початковому етапі вплив на неї суттєво справляли західноєвропейські театри, зокрема англійський і французький. Значну роль у розвитку американської драми відіграв Вільям Данлеп, якого називають «батьком американської драматургії». Після повернення до США з Європи він працював над перекладом і адаптацією французьких і німецьких п'єс, що сприяло активізації театральної справи в країні. Крім того, у підрозділі коротко описуються творчість інших видатних драматургів та митецькі досягнення, таких як Роберт Монтгомері Берд, Джордж Генрі Бокер і Анна Кора Моуетт. Особлива увага приділяється численним постановкам роману Гарріет Бічер-Стоу «Хатина дядька Тома», що є важливим внеском у театральну сцену того періоду, оскільки піднімав питання рабства й соціальної справедливості.

Н. Владимірова (2024) також звертає увагу на вплив творчості видатних акторів і акторок на розвиток американського театру. Особлива увага приділяється Юнію Бруту Буту і Едвіну Форресту, які допомогли популяризувати романтичний стиль в американському театрі. Також згадуються Шарлотта Кашмен і Айра Олдрідж, які грали важливу роль у популяризації американського театру в Європі. На завершення розділу зазначається відзеркалення американської театральної культури в українському театрі.

Виходячи зі змісту навчального посібника — його загальної наскрізної структурної побудови, тематики, виокремлених ідей та культурно-мистецьких концептів — можна стверджувати, що авторка цілісно, послідовно та аргументовано подає історію театру Західної Європи й США. Запропонований для вивчення матеріал посібника безперечно має переконливе інформаційне наповнення й науково обґрунтований сенс, що робить його корисним як для цільової аудиторії здобувачів вищої освіти навчальних закладів культури й мистецтв, так і для широкого кола шанувальників театрального мистецтва.

Чіткий стиль написання та логічно-послідовний підхід до викладення матеріалу сприяє його

засвоєнню читачем. У цьому контексті позитивним є й відсутність переказів змісту драматичних творів, чим іноді хиблять інші автори. Запропонований авторкою підхід — надання коментаря-анотації без розкриття змісту — стимулює до прочитання літературних першоджерел.

Залишаючи зауваження щодо позитивних аспектів, варто зауважити, що однією з найпривабливіших особливостей цього посібника є всебічне висвітлення авторкою історії різних театральних жанрів. Це надає можливість відчувати багатогранність і різноманітність мистецьких процесів, які позначені унікальністю кожного жанру. Такий підхід надає можливість вивчати та усвідомлювати різноманітність театральних форм у контексті культурного розвитку різних періодів історії.

Також слід зазначити, що посібник успішно змішує різні аспекти театру, такі як драматургія, виконавське мистецтво та режисура, з питаннями організації театральної справи та архітектурних аспектів. Це допомагає створити цілісне та глибоке розуміння театрального процесу.

Зауважимо, що сьогодні в Україні існує досить обмежений перелік сучасної україномовної навчальної літератури з історії зарубіжного театру. Серед таких видань варто згадати десяте перевидання «Історії театру» Оскара Г. Брокетта, та Франкліна Г. Гілді (2014), програму-конспект Наталії Владимірової «Історія театру Західної Європи і США» (2005а, 2005б), навчальні посібники Ганни Веселовської (2014), Галини Миленької (2007), перевидання підручника Людмили Дмитрової (1929/2006). Звертаємо також увагу на те, що немає в українському перекладі знаного в світі видання «Оксфордська ілюстрована історія театру» (Brown, 2001). Тож можна стверджувати, що запропонований Наталією Владиміровою (2024) навчальний посібник «Історія театру Західної Європи і США» (частина 1) не має аналогів, що, безперечно, підкреслює його оригінальність і цінність.

Висловимо також побажання авторці та видавництву за можливості розширити ілюстративний матеріал, адже читачеві запропоновано лише п'ять кольорових ілюстрацій, що, звісно, недостатньо для повного візуально-образного сприйняття та розуміння історичних процесів театрального мистецтва.

Вважаємо також можливим додавання кількох тестів у кінці кожного розділу, це методологічно збагатило б дидактичний складник цього посібника. Такий підхід сприяв би більш ефективній організації роботи здобувачів у процесі засвоєння навчального матеріалу через самоперевірку отриманих знань.

У підсумку варто зазначити, що посібник «Історія театру Західної Європи і США» авторства Наталії Владимирової (2024) видається надзвичайно цінним ресурсом для всіх, хто цікавиться театральним мистецтвом та його історією. Він не тільки розкриває глибину та різноманіття театральної культури, але й надає інструменти для аналізу та рефлексії над її еволюцією. Глибоке розуміння та оцінка багатогранності театральної сцени в минулому і в сьогоденні сприяють інтеграції різних аспектів історії та театрального мистецтва. Цей посібник є не лише важливим джерелом знань, але й натхненням для подальших досліджень та вивчення театральної спадщини.

Список посилань

- Брокетт, О. Г., & Гілді, Ф. Г. (2014). *Історія театру* (10-те вид.) (Т. Дитина, Н. Козак, Г. Лелів & Г. Шашків, пер.). Літопис.
- Веселовська, Г. (2014). *Сучасне театральне мистецтво*. Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв.
- Владимирова, Н. В. (2005а). *Історія театру Західної Європи і США: програма-конспект для вищих навчальних закладів культури і мистецтв* (Ч. 1). Львів.
- Владимирова, Н. В. (2005б). *Історія театру Західної Європи і США: програма-конспект для вищих навчальних закладів культури і мистецтв* (Ч. 2). Львів.
- Владимирова, Н. В. (2024). *Історія театру Західної Європи і США: посібник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв* (Т. К. Щегельська, ред.; Ч. 1). Гордукова І. Є.
- Дмитрова, Л. (2006). *З історії всесвітнього театру: підручна книга* (О. Білецький, ред.). Державне видавництво України. (Оригінальне видання опубліковано 1929)
- Миленька, Г. Д. (2007). *Історія зарубіжного театру (від античності до просвітництва)*. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова.

Brown, J. R. (Ed.). (2001). *The Oxford illustrated history of the theatre*. Oxford University Press.

References

- Brockett, O. G., & Hildy, F. J. (2014). *Istoriia teatru* [History of the theatre] (10th ed.) (T. Dytyna, N. Kozak, H. Leliv & H. Stashkiv, Trans.). Litopys [in Ukrainian].
- Brown, J. R. (Ed.). (2001). *The Oxford illustrated history of the theatre*. Oxford University Press [in English].
- Dmytrova, L. (2006). *Z istorii vsesvitnoho teatru: Pidruchna knyha* [From the history of the world theater: A handy book] (O. Biletskyi, Ed.). Derzhavne vydavnytstvo Ukrainy. (Original work published 1929) [in Ukrainian].
- Mylenka, H. D. (2007). *Istoriia zarubizhnogo teatru (vid antychnosti do prosvitnytstva)* [History of foreign theater (from Antiquity to the Enlightenment)]. National Pedagogical Dragomanov University [in Ukrainian].
- Veselovska, H. (2014). *Suchasne teatralne mystetstvo* [Modern theatre art]. National Academy of Culture and Arts Management [in Ukrainian].
- Vladymyrova, N. V. (2005а). *Istoriia teatru Zakhidnoi Yevropy i SShA: Prohrama-konspekt dlia vyshchyykh navchalnykh zakladiv kultury i mystetstv* [The history of the theater of Western Europe and the USA: Program-summary for higher educational institutions of culture and arts] (Pt. 1). Lviv [in Ukrainian].
- Vladymyrova, N. V. (2005b). *Istoriia teatru Zakhidnoi Yevropy i SShA: Prohrama-konspekt dlia vyshchyykh navchalnykh zakladiv kultury i mystetstv* [The history of the theater of Western Europe and the USA: Program-summary for higher educational institutions of culture and arts] (Pt. 2). Lviv [in Ukrainian].
- Vladymyrova, N. V. (2024). *Istoriia teatru Zakhidnoi Yevropy i SShA: Posibnyk dlia vyshchyykh navchalnykh zakladiv kultury i mystetstv* [History of the theater of Western Europe and the USA: A guide for higher educational institutions of culture and arts] (T. K. Shchegelska, Ed.; Pt. 1). Hordukova I. Ye. [in Ukrainian].

Відомості про автора

Катерина Юдова-Романова, кандидат мистецтвознавства, доцент, Київський національний університет культури і мистецтв, Київ, Україна, ORCID iD: 0000-0003-2665-390X, e-mail: iudovakateryna@gmail.com

Information about the author

Kateryna Iudova-Romanova, PhD in Art Studies, Associate Professor, Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv, Ukraine, ORCID iD: 0000-0003-2665-390X, e-mail: iudovakateryna@gmail.com

This is an open access journal, and all published articles are licensed under a Creative Commons Attribution 4.0.